

אשה פסולה לדון 19

1. גיטין ה: "אלא הכא בהא קמיפלגי" עד "תניא כוותיה"

אלא, הכא בהא קמיפלגי, דמר סבר: כיון דאשה כשירה להביא את הגט, זמנין דמייתא ליה איתתא וסמכי עלה; ואידך? אשה מידע ידעי ולא סמכי עלה

2. תוספות גיטין ה: ד"ה הכי גריס ר"ת

הכי גריס ר"ת - כיון דאשה כשירה להביא את הגט זמנין דמייתי ליה איתתא וכן פירש רבינו חננאל וה"ה דהוה מצי למימר זמנין דמייתי ליה קרוב.

3. תוספות ר"ד גיטין ה: "אלא הכא בהא קמיפלגי" עד "תניא כוותיה"

אלא, הכא בהא קמיפלגי מר סבר כיון דאשה עצמה מביאה גיטה ובלבד שתהא צריכה לומר בפני נכתב ובפני נחתם זמנין דמתיא לה איהי וסמכינן עלה פי' אם תכשיר עתה בשנים יכשירו גם באשה בשנים ואשה לא חזיא לאצטרופי מ"ה תקנו בג' ואידך אשה מידע ידעי ולא סמכי עלוהי פי' להכשיר בשנים

4. תוספות גיטין פח: ד"ה ולא

ולא לפני הדיוטות - תימה דמשמע דאיירי קרא בכשרים לדון ואילו בפ"ק דקדושין (דף לה.) ובב"ק (ד' טו.) דרשינן מינה דהשוה הכתוב אשה לאיש לכל דינין שבתורה ואשה פסולה לדון דתנן בפ' בא סימן (נדה מט:). כל הכשר לדון כשר להעיד ואשה פסולה להעיד כדמוכח בהחובל (ב"ק פח.) ובפרק שבועת העדות (דף ל.) וי"ל דכלל דפרק בא סימן באיש איירי כלומר כל איש הכשר לדון כשר להעיד ומדבורה דכתיב בה (שופטים ד) והיא שופטה את ישראל אין ראייה דאשה כשרה לדון דשמא לא היתה דנה אלא היתה מלמדת להם הדינים א"נ שמא קיבלו אותה עליהם משום שכינה מיהו בירושלמי דיומא (פ"ו) יש מעתה דאין אשה מעידה אינה דנה ואומר ר"י דקרא משמע ליה דאיירי בכל ענין בין בדינין בין בנדונין.

5. יבמות מה: "הוא דהו קרו ליה בר ארמייתא" עד "הוא דהו קרו ליה בר ארמאה"

הוא דהו קרו ליה בר ארמייתא, אמר רב אסי: מי לא טבלה לנדותה?

6. תוספות יבמות מה: ד"ה מי

מי לא טבלה לנדותה - תימה דאמר לקמן (דף מו:) דגר צריך שלשה דמשפט כתיב ביה ואפילו למאן דאמר בריש סנהדרין (דף ג.) דבר תורה חד נמי כשר מכל מקום אין דרך נשים להביא איש עמהן בשעת טבילה ואשה אינה ראויה לדון כדתנן (נדה דף מט:). כל הכשר לדון כשר להעיד ובהדיא איתא בירושלמי דיומא מעתה שאין אשה מעידה אינה דנה ודבורה לא היתה דנה אלא מלמדת להן שידונו אי נמי על פי הדיבור שאני וי"ל האי דבעינן שלשה היינו לקבלת המצות אבל לא לטבילה אף על גב דאמרינן לקמן (דף מז:). דשני ת"ח עומדים מבחוץ היינו לכתחלה דעדיף טפי ויש מפרשים דכיון דידוע לכל שטבלה כאילו עומדים שם דמי ומיהו קשיא דטבילת נדה בלילה ולקמן (דף מו:) אמר אין מטבילין גר בלילה אבל אי לאו כתיב משפט אלא אקבלת מצוה אתי שפיר והא דאין מטבילין היינו לכתחלה מדרבנן.

7. מרדכי יבמות סימן ל"ו "והר' יהודה ברבי יו"ט" עד "ש"מ אין מטבילין"

מי לא טבלה לנדתה וא"ת ומה בכך והלא לא טבלה בפני ג' ואמרי' גר שנתגייר בינו לבין עצמו אינו גר ואמרינן נמי צריך ג' משפט כתיב ביה וי"ל דלא בעינן ג' לעיכובא אלא לקבלת המצות ומשעה שיחדה לעצמו קבלה עליה בפני ג' אבל לא היתה יודעת שצריכה לטבול לשם גירות ואע"ג דאמר לקמן שבשעת טבילה מיחדין לה שלשה ת"ח דמשמע מהתם (*דמשעת) [*דבשעת] טבילה צריכה ג' היינו לכתחלה דהכי שפיר טפי דליהוי בשעת גרות ומיהו עיכוב לא הוי בדיעבד כיון דהוי בשעת קבלה וה"ר יהודה ברבי יו"ט פי' על הך מלתא דמדאורייתא לא בעינן ג' לטבילה דמדאורייתא חד נמי כשר בדיני ממונות כדאמר בריש סנהדרין אלא מדרבנן הוא דאצריך בגירות כמו בדיני ממונות* וכן מצא מורי בשם רבינו שמחה ז"ל ולדבריו [*זו] אי אפשר דלא הוה חד בשעת טבילה וק"ק דתימה הוא וכי אנשים רגילים לילך במקום שנשים טובלות אם לא לצורך גירות ואשה אין נראה דכשרה דלדון אינה כשרה כדאמר כל הכשר לדון כשר להעיד ואשה אינה כשרה להעיד ואע"ג דגבי דבורה כתיב והיא שופטת את ישראל לא שפטה ממש אלא שהיתה מלמדת אותם הדינים עי' פ' שבועת העדות וסוף פרק רבי אליעזר דמילה:

8. רשב"א יבמות מו: ד"ה וש"מ אין מטבילין גר בלילה

וש"מ אין מטבילין גרים בלילה, כתב הרמב"ן ז"ל איני יודע אם הטבילוהו בדיעבד מהו שהרי משפט כתיב ביה ותחלת דין ביום הוא והרמב"ם ז"ל כתב ואם הטבילוהו הרי זה גר וכבר נתבאר לנו במסכת בבא בתרא שאם דנו בלילה אין דיניהם דין הלכך מטבילין אותו פעם אחרת ביום ע"כ, ונראה דלכתחלה קאמר, דטבילה כגמר דין דמי כיון שכבר קיבל ומל, דאי לא כיון דקאמר ש"מ גר צריך שלשה פשיטא דצריך טבילה ביום ואם טבל בלילה לא עלתה לו טבילה דהא שלשה מדכתיבא ביה משפט נפקא לן אלא דמשום דטבילה כגמר דין איצטריך לאשמועין דלכתחלה לא סגי בלילה, כנ"ל.

9. רא"ש יבמות ד:לא "ומיהו קשה שטבילת נדה" עד "ורב אילפס ז"ל"

לא עבדיה דר' חייא בר אמי אטבלה לה היא עובדת כוכבים לשם אנתתא א"ר אשי יכילנא(ר) לאכשורי בה ובברתה בה כדרב אסי דאמר רב אסי מי לא טבלה לנדותה. בברתה דאמר ריב"ל עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר. ההוא דהוה קרו ליה בר ארמיתא אמר רב אסי מי לא טבלה לנדותה.(ש) ההוא דהוה קרו ליה בר ארמיתא אמר ריב"ל מי לא טבל לקרויו וקשה דהא אמרינן לקמן דגר צריך שלשה משפט כתיב ביה. ואפי' למ"ד בסנהדרין (דף ג א) דבר תורה חד כשר מודה הכא דבעינן שלשה מידי דהוה אגזילות וחבלות. ועוד דאין דרך נשים שילכו עמהם אנשים בשעת טבילה ואשה אינה ראויה לדון מדאינה ראויה להעיד כדתנן כל שכשר לדון כשר להעיד. ובירושלמי פ' שני שעירי (ה"א) יליף לה מגז"ש דשני שני נאמר כאן ועמדו שני אנשים ונאמר להלן ע"פ שני עדים. וי"ל הא דבעינן שלשה היינו לקבלת המצות אבל לא לטבילה אע"ג דאמר לקמן דב' ת"ח עומדין לה מבחוץ היינו לכתחלה דעדיף טפי אבל אינו מעכב וי"מ כיון שידוע לכל שטבלה כאילו עומדין שם דמי. **ומיהו קשה שטבילת נדה בלילה ולקמן (מו ב) אמרי' דאין מטבילין גר בלילה ותירץ רבינו מאיר ז"ל מדלא קאמר אין מטבילין גר בלילה מ"ט משפט כתיב ביה כדאמר גר צריך שלשה משפט כתיב ביה אלמא דלא גמרינן ליה ממשפט דאין לו דין משפט אלא לענין גוף הדבר שצריך שלשה אבל לא לזמן הטבילה. וגם פשטיה דקרא הכי איירי(ת) ושפטתם כתיב ביה דהוי שנים ואין ב"ד שקול ולילה לא הוי אלא מדרבנן ולכתחלה הוא דלא הא דיעבד שפיר דמי. אי נמי קבלת מצוה הוי כתחלת דין וטבילה הויא כגמר דין דהוי אפילו בלילה ומדרבנן הוא דבעינן ביום לכתחלה(א) ורב אלפס ז"ל כתב דלכתחלה בעינן שלשה דלא מנסבינן ליה בת ישראל עד דטביל בפני שלשה אבל בדיעבד לא פסלינן(ב) לבריה אם לא טבל בפני ג':**

10. רמב"ם איסורי ביאה יג:ד,ט

(ד) וכן לדורות כשירצה העכו"ם להכנס לברית ולהסתופף תחת כנפי השכינה ויקבל עליו עול תורה צריך מילה וטבילה והרצאת קרבן, ואם נקבה היא טבילה וקרבן שנאמר ככם כגר, מה אתם במילה וטבילה והרצאת קרבן אף הגר לדורות במילה וטבילה והרצאת קרבן. (ט) גירות שראינוה נהגת בדרכי ישראל תמיד כגון שתטבול לנדתה ותפריש תרומה מעיסתה וכיוצא בזה, וכן גר שנוהג בדרכי ישראל שטובל לקרויו ועושה כל המצות הרי אלו בחזקת גרי צדק, ואע"פ שאין שם עדים שמעדין לפני מי שנתגיירו, ואע"פ כן אם באו להתערב בישראל אין משיאין אותם עד שיביאו עדים. או עד שיטבלו בפנינו הואיל והוחזקו עכו"ם.

11. רמב"ם מלכים א:ה

אין מעמידין אשה במלכות שנאמר עליך מלך ולא מלכה, וכן כל משימות שבישראל אין ממנים בהם אלא איש

12. רמב"ן שבועות ל. ד"ה שבועת העדות "ושמעין ממתניתין" עד סוף דברים

מתני' שבועת העדות נוהגת באנשים ולא בנשים. מילתא אגב אורחיה קמ"ל דנשים אינן ראויות להעיד וכיון דפריט נשים פריט נמי לכל שאינן ראויין להעיד דבדין הוא דהוה ליה למיתני אינה נוהגת אלא בראויין להעיד, ולמאן דאמר לאתויי פסולי דרבנן משום הכי פריט להו דאי תנא סתם אלא בראויין להעיד הוה אמינא דוקא בפסולי דאורייתא, ושמעין ממתני' דאשה אינה כשרה לדון דכיון דפסולה להעיד פסולה לדון כדתנן (נדה מ"ט ב') כל הכשר לדון כשר להעיד וכלל גדול הוא ולמדין ממנו, וכן אמרו בירושלמי שאין האשה מעידה ואין האשה דנה, ומאי דכתיב (שופטים ד') והיא שופטה את ישראל פירושו מנהגת שעל פיה ובעצתה היו נוהגין זה עם זה כדין מלכה, ואע"ג דאמרינן בספרי שום תשים עליך מלך ולא מלכה נוהגין היו בה כדין מלכה, אי נמי מקבלין היו דבריה ברצונם.

13. ריטב"א שבועות ל. ד"ה שבועת העדות

מתני' שבועת העדות נוהגת באנשים ולא בנשים. פירוש לפי שהאשה פסולה לעדות כדמוכח בגמ', ומכאן דן דין ר"י ז"ל שהיא פסולה לדון דהא תנן בפרק יוצא דופן (נדה מ"ט ב') כל הכשר לדון כשר להעיד ויש שכשר להעיד ולא לדון, ואילו היתה האשה כשרה לדון היתה כשרה להעיד דההוא כללא דוקא הוא, ואע"פ שמלכי בית דוד דנין ואין מעידין (סנהדרין י"ט א'), התם לאו משום דפסולים לעדות אלא מפני הכבוד, וכן אמרו בירושלמי (שבועות פ"ד ה"א) אשה לא דנה ולא מעידה, ומה שאמר הכתוב על דבורה (שופטים ד') והיא שפטה את ישראל, וכתוב נמי ויעלו אליה בני ישראל למשפט, זה שהיו מתנהגים על פיה לא בתורת מינוי, דהא אמרינן בספרי שום תשים עליך מלך (דברים י"ז) ולא מלכה והוא הדין לשאר משימות, אלא שמתנהגים על פי עצתה, או שקבלוה עליהם לדון שהמקבל עליו ולעדות קרוב או פסול דינו דין ועדותו עדות כדאיתא בפרק דיני ממונות (סנהדרין כ"ד א').